

LUND UNIVERSITY

Presensparticipens Ø-form och s-form står i privativ opposition. En studie av presensparticipens syntaktiska funktioner i 1500- och 1600-talens svenska

Thurén, Camilla

Published in:
Studier i svensk språkhistoria 8

2005

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Thurén, C. (2005). Presensparticipens Ø-form och s-form står i privativ opposition. En studie av presensparticipens syntaktiska funktioner i 1500- och 1600-talens svenska. I C. Falk, & L.-O. Delsing (Red.), *Studier i svensk språkhistoria 8* (s. 301-311). Institutionen för nordiska språk, Lunds universitet.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply: Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Presensparticipens Ø-form och s-form står i privativ opposition*

En studie av presensparticipens syntaktiska funktioner i 1500- och 1600-talets svenska

Camilla Thurén

1 Inledning

I svenskan bildas presensparticip på verbstam med avledningssuffixen *-ande* eller *-ende* som i (1):

(1) sjungande/leende

Till *-ande/-ende* kan fogas ytterligare ett suffix *-s* som i (2):

(2) sjungandes/leendes

Varför svenskan har möjligheten att foga *-s* till presensparticipet eller vad denna *s*-form markerar har hittills inte förklarats.

Som Ahlberg (1942) antagit och Santesson (1993) visat, är 1500- och 1600-talet den period i svenskan när *s*-formerna är mest utbredda. Av denna anledning skulle man kunna anta att svaret på om varför *s*-formen finns och vilken funktion den har kan utläsas i texter från denna period. Presensparticipen har även studerats av Lindroth (1906), Hedlund (1992) och Ruin (2000), men eftersom dessa inte närmare belyser de ovan ställda frågorna kommer de inte att diskuteras här.

Syftet med min framställning är att ge en bild av presensparticipens syntaktiska funktioner i 1500- och 1600-talets svenska, att redogöra för fördelningen mellan Ø- och *s*-former, samt att utreda skillnaden i syntaktisk funktion mellan dessa båda former. I förlängningen av min undersökning finns också ansatser till en diakron jämförelse mellan det excerperade materialet och äldre respektive yngre material. Ett viktigt preliminärt resultat av min undersökning är att det verkar föreligga en privativ opposition¹ mellan

---

* Tack till David Håkansson och Christer Platzack som läst och kommenterat texten i tidigare versioner.

¹ Jfr. Ekberg (1991) och Forsyth (1970) för andra exempel på privata oppositioner

presensparticip med Ø-form och presensparticip med *s*-form, där Ø-formen är den omärkta formen och *s*-formen den märkta.

2 Material och metod

Presensparticipens ändelsevariation i äldre texter är inte särskilt stor, varför just presensparticipkonstruktioner lämpar sig för maskinexcerpering, vilket i sin tur ger fördelen att man relativt snabbt kan gå igenom ett stort material. Jag har maskinexcerperat Fornsvenska textbankens nysvenska annex av 1500- och 1600-talstexter² med hjälp av programmet Conc 1.71.³

Följande texter har exciperats: Olaus Petris krönika, Hand A (1530-tal), Peder Swarts krönika (1560), Per Brahes krönika (1585), Anna Vasas brev (1591-1612), Carl Carlsson Gyllenhielms anteckningar (1640), Agneta Horns "Beskrivning över min vandringstid" (1657), Urban Hiärnes "Stratonic" (1665), Samuel Columbus "Mål-Roo eller Roo-mål" (1675) och Haquin Spegels dagbok (1680). Jämförelsematerialet, även det hämtat från Nysvenska annexet, utgörs av Dalins "Then Swänska Argus" (1732-34) och Högströms "Beskrifning öfwer Sweriges Lapmarker" (1747).

Det totala antalet ord i de exciperade 1500- och 1600-talstexterna uppgår till 352 210, medan det totala antalet ord i jämförelsematerialet uppgår till 231 150. Följande söksträngar användes:

-ande	-andes	-andez	-andhe	-andhes	-andhez
-ende	-endes	-endez	-endhe	-endhes	-endhez
-andi	-andis	-andiz	-andhi	-andhis	-andhiz
-andz					

Efter maskinexcerperingen valdes följande tre texter ut för kvalitativ undersökning: Peder Swarts krönika (1560), Agneta Horns "Beskrivning över min vandringstid" (1657), Haquin Spegels "Dagbok" (1680). Som jämförelsematerial valdes Högströms "Beskrifning öfwer Sweriges Lapmarker" (1747). Alla presensparticipbelägg ur texterna kategoriserades därefter utifrån följande principer: (1) huruvida participet förekommer attributivt eller predikativt, (2) huruvida participet är verbalt (vP^4) eller adjektiviskt (aP), (3) huruvida det förekommer i nominalfras, i verbförbindelse, som sats-

---

² Materialet finns tillgängligt på www.nordlund.lu.se.

³ En nyare version av programmet kan laddas ner på hemsidan <http://www.sil.org>.

⁴ Med beteckningarna vP och aP följer ett antagande att roten/verbstammen inte är märkt för lexikal kategori (ordklass). Denna är istället kopplad till avledningssuffixet som förbinds med roten (jfr. Josefsson 1997, 1998; Embick 2000, 2003)

förkortning (SC) eller som adverbial (advl.). Presensparticip som utgör huvudord i nominalfras utslöts.

När det gäller distinktionen verbal – adjektivisk, kan denna prövas utifrån några olika kriterier. Malmgren (1990) använder sig bl. a. av frågorna (a) och (b) där svaret blir ”ja” om participen används adjektiviskt: (a) Har presensparticipet annan betydelse än verbstammen? (b) Kan presensparticipet fungera som komplement till verbet *vara*? Jag själv har lagt till fråga (c): Kan presensparticipet samordnas med ett adjektiv med samma syntaktiska funktion? Wasow (1977) använder en fråga som anpassad till svenska blir: (d) Kan presensparticipet negeras med *o-*? En illustration av test (a) återfinns i skillnaden mellan (3) och (4):

- (3) Eva sprang **vinnande** över mållinjen.
- (4) Konceptet var **vinnande**.

I (3) refererar *vinnande* till samma betydelse som verbet *vinna*, medan *vinnande* i (4) snarare har en överförd betydelse. I (5) illustreras test (b), hur presensparticip kan vara komplement till verbet *vara* och test (c), hur presensparticip kan samordnas med ett adjektiv:

- (5) Konceptet var **vinnande** och snillrikt.

Inget av testen är emellertid helt entydigt.

Något som komplicerar indelningen av presensparticip i verbala och adjektiviska är aktionsart. Adjektivets typiska aktionsart är den statiska. Det finns också verb med statisk aktionsart. När vi handskas med presensparticip avledda från statiska verb kan det vara svårt att avgöra om dessa är adjektiviska eller verbala. I dessa fall har jag valt följande princip: Presensparticip bildade på statiska verb med bibehållen argumentstruktur är verbala, medan presensparticip med förändrad argumentstruktur är adjektiviska. Jämför exempel (6) och (7) nedan, där (6) kan sägas innehålla ett verbalt presensparticip medan (7) innehåller ett adjektiviskt, där betydelsen i det närmaste måste betraktas som överförd, och där participets syntaktiska egenskaper skiljer sig från det verbs det är avlett från.

- (6) President Bush kom **flygande** från Mellersta Östern.
- (7) Polisens inspektion var **flygande**.

Det förekommer också presensparticip med *s*-form, avledda från statiska verb, som kan vara svåra att skilja från adjektiviska presensparticip. Ett sådant exempel, hämtat ur mitt material, är:

(8) Och **blef** hon **ligandes** i vår hus och i min sängh. (Agneta Horn)

De presensparticip som inte är attribut i en nominalfras eller med olika funktion förekommer i satsförkortning uppträder i verbförbindelser av följande slag: *vara* + presensparticip, *bli/varda* + presensparticip, *komma* + presensparticip, annat verb + presensparticip. Dessa analyseras inom traditionell grammatik som predikativer av olika slag på samma sätt som adjektiv. Emellertid kan presensparticip efter *vara* och *bli/varda* kategoriseras antingen som verbala eller adjektiviska enligt kriterierna ovan. Däremot är predikativer till *komma* och andra verb entydigt verbala. Ett exempel på det förra föreligger i (9-12) där presensparticipet i (9) och (11) är adjektiviska och presensparticipet i (10) och (12) verbala.

(9) Reklamen är **mördande**.

(10) Fia är **cyklande**.

(11) Kvinnan blev **havande**.

(12) Vi blev **sängliggande**.

Ett viktigt begrepp i min framställning kommer att vara den privativa oppositionen. En sådan kan sägas råda när det förekommer ett val mellan två möjligheter inom en domän, där det ena valet är märkt för en viss del av domänen och det andra valet kan användas för hela domänen. Det andra valet kallas då omärkt (jfr. Forsyth 1970:6-7).

3 Resultat

3.1 Kvantitativ undersökning

Maskinexcerperingen ger följande bild av materialet:

Tabell 1: Texterna i siffror

Maskintext	Antal ord	Antal prp	-Ø	-s	Prp/1000 ord
Olaus Petri	108040	308	43	265	2,85
Peder Swart	51940	347	38	309	6,68
Per Brahe	26380	84	36	48	3,18
AnnaVasa	8060	6	-	6	0,74
Gyllenhielm	53020	381	116	265	7,19
Agneta Horn	40460	27	8	19	0,67
Urban Hiärne	11330	117	67	50	10,33
Columbus	20260	105	51	54	5,18
Spegel	32720	199	33	166	6,08
Alla texter	352210	1624	454	1170	4,61

Man kan utifrån maskinexcerperingen se ett tydligt mönster i 1500- och 1600-talstexterna. S-formen är frekventare än Ø-formen i alla texter utom

Hiärnes ”Stratonice”, i flera fall mycket frekventare, så exempelvis i Olaus Petri, Swart, Gyllenhielm och Spegel. Jämför man med jämförelsematerialet finner man att andelen *s*-former drastiskt går ner under 1700-talet.

Jämförelsematerialets siffror ser ut som följer:

Tabell 2: Jämförelsetexterna i siffror

Maskintext	Antal ord	Antal prp	-Ø	-s	Prp/1000 ord
Dalin	213160	2770	2608	162	12,99
Högström	17990	41	35	6	2,28
Jämförelsetexterna	231150	2811	2643	168	12,16

3.2 Kvalitativ undersökning

Den kvalitativa undersökningen har pilotundersökningskaraktär. Jag har undersökt fyra texter, Peder Swarts krönika (1560) (PSw), Agneta Horns ”Beskrifning öfver min vandringstid” (1657) (AHo), Haquin Spegels ”Dagbok” (1680) (HSp) och Högströms ”Beskrifning öfver Sweriges Lapmarker” (1747) (Hög), med avseende på presensparticipens syntaktiska funktioner. De tre första texterna representerar den period jag avser undersöka medan den senare utgör jämförelsematerial. Presensparticipens syntaktiska funktioner fördelar sig som följer i de tre texter som utgör undersökningsmaterialet:

Tabell 3: Ø-formernas syntaktiska funktioner

Text	Attributiv		Predikativ			
	<i>aP</i>	<i>vP</i>	<i>aP</i>	<i>vP</i>	SC	advl
Peder Swart	10	-	9	13	6	-
Agneta Horn	7	-	1	-	-	-
Haquin Spegel	22	6	3	3	6	-

Tabell 4: S-formernas syntaktiska funktioner

Text	Attributiv		Predikativ			
	<i>aP</i>	<i>vP</i>	<i>aP</i>	<i>vP</i>	SC	advl
Peder Swart	-	-	-	44	264	1
Agneta Horn	-	-	-	13	4	2
Haquin Spegel	-	-	-	6	159	1

Jämförelsetexten uppvisar följande variation med avseende på presensparticipens syntaktiska funktioner:

Tabell 5: Ø-formernas syntaktiska funktioner i jämförelsematerialet

Text	Attributiv		Predikativ			
	<i>aP</i>	<i>vP</i>	<i>aP</i>	<i>vP</i>	SC	Advl.
Högström	10	5	3	3	6	1

Tabell 6: *S*-formernas syntaktiska funktioner i jämförelsematerialet

Text	Attributiv		Predikativ			Advl
	<i>aP</i>	<i>vP</i>	<i>aP</i>	<i>vP</i>	SC	
Högström	-	-	-	1	5	1

Det framgår klart av tabellerna att *s*-formen är begränsad till predikativ och adverbial användning, medan $\emptyset$ -formen kan användas i samtliga funktioner. Detta är det typiska mönstret för en privativ opposition med $\emptyset$ -formen som omärkt och *s*-formen som märkt. Jämför man vidare frekvensen av $\emptyset$ -respektive *s*-former för varje författare och varje funktion finner man att $\emptyset$ -former är vanligast när presensparticipet är attribut i nominalfras, förutom i jämförelsetexten där $\emptyset$ -former är vanligast i alla ställningar.

$\emptyset$ -formerna i 1500- och 1600-talstexterna är till största delen adjektiviska:

- (13) hure våre naboer och **omliggiande** nationer och Städer medh the Swenske handlat hade, (PSw)
- (14) Ja, SuperIntend. Brodinus sampt med sin **hafwande** hustru och många små barn wardt omsider utj kalla wintertjden twert emoot ut (HSp)

I materialet förekommer också attributiva presensparticip som kan kategoriseras som verbala. Dessa har alla $\emptyset$ -form. Ett sådant exempel är (15):

- (15) at snaphanarne blefwe kastade utj **brennande** ugnar (HSp)

Brennande ugnar betecknar i (15) ugnar som brinner. Betydelsen är således densamma hos presensparticipet som hos motsvarande verbstam. Participet kan därför sägas vara verbalt.

Vidare förekommer adjektiviska presensparticip med $\emptyset$ -form predikativt som komplement till *vara*:

- (16) Någre aff fienderne wore så **glupande**, att the rende in j waadet effter the Swenske, (PSw)
- (17) Och den andra gick til min s[tÿf]m[or] och fråga häne, om iag war **rasande** heler inte. (AHo)

Det förekommer inte i de fyra excerperade texterna några presensparticip med *s*-form som är attribut i nominalfras. Det förekommer inte heller några andra adjektiviska presensparticip med *s*-form. *S*-formerna förekommer i stället vid verbala presensparticip, exempelvis i verbförbindelse som komplement till *komma*, på samma sätt som i nusvenska. (jfr. Telemann m.fl. 1999[2]: 614):

- (18) Och rät som di skämte mädh mig, **kom** skafwer **ridandes** och hade en boden mädh sig, (AHo)
- (19) och een fierdedels tima thereafter **kom** Hans Kongl. Maj:tt **ridandes** med een hoop förnäme cavailliers. (HSp)

Det förekommer en del parallella konstruktioner med Ø-form (jfr. andelen predikativa vP med Ø-form och predikativa vP med *s*-form ovan). Ett sådant exempel är (20).

- (20) ... att the skulle **komma dragande** medh alle macht till Staden om natten fför fierde dagh Pingesda... (PSw)

Vidare kan man konstatera att *s*-formen i två av de tre texterna är absolut vanligast vid satsförkortning. I Peder Swarts krönika är 264 av 309 presensparticip med *s*-form använda i satsförkortningar, i Haquin Spegels "Dagbok" 159 av 166. Agneta Horn avviker med endast 4 av sina 19 *s*-former i satsförkortning. En möjlig förklaring är att Agneta Horn använder få presensparticip över huvud taget. Det förekommer även satsförkortningar med Ø-form i materialet. I Peder Swart har 6 av 270 satsförkortningar Ø-form, i Agneta Horn inga, och i Haquin Spegel 6 av 165.

Satsförkortningar med *s*-form kan antas vara verbala som i följande exempel:

- (21) Herre Konung Fredrijk hade wendt all ting till godo, **betagandes** och **förhindrandes** all tilfelle ther någon feid och oenigheet kunde sigh aff tildraga. (PSw)
- (22) Komme så samptelige Bengt och Aren dragandes till Ornäs medh 20 karla, **achtandes** ther taga honom wid halsen. (PSw)

Som satsförkortning har jag också betraktat predikativa attribut, dvs. en reducerad sats där "huvudledet fungerar som adjektivisk predikatsfyllnad" (Jørgensen & Svensson 1986: 68).⁵ Dessa förekommer både med *s*-form och Ø-form. Ett exempel med Ø-form är det predikativa attributet i (23) nedan:

- (23) een anseelig fortresse, **bestående** af 7 reguliere bolwerk, alle upsatte af ölandzsteen, (HSp)

Till de presensparticip med Ø-form som kategoriserats som satsförkortning har jag inte bara räknat satsförkortningar av den typ som exemplifieras i (23), utan också sådana presensparticip som utgör del av fasta förbindelser, som exemplen (24) och (25).

---

⁵ Skulle bestämningen stå skild från det nominala huvudordet har jag i enlighet med Jørgensen & Svensson valt att betrakta satsförkortningen som predikativt adverbial.

- (24) The komme till församblingenne igen, förtalde **medh gråtande tåhrer** huad the hade foet för suar, och sade att the ingelunde dierffdes för sin... (PSw)
(25) det [iag] **mädh** mina **gråtande tårar** och rät hiärtelig nödigt gorde... (AHo)

Konstruktionstypen i (24) och (25) utgör största delen av satsförkortningarna med Ø-form. Hela satsförkortningen utgör i sin tur ett adverbial i satsen. Enligt SAOB (*gråta* (G1130)) är detta uttryck exempel på presensparticip med passiv betydelse och betyder *tårar som gråtas*. Uttrycket förekommer i fornsvenskan *medh gratande tarom*, men skulle också kunna alludera på Markus 9:24 (NT1526). En möjlighet är anta att uttrycket var lexikaliserat under nysvensk tid.

Presensparticipens *s*-form förekommer slutligen i ytterligare en syntaktisk funktion i materialet, nämligen som adverbial:

- (26) menandes sig thermed wilia **oförwarandes** öfwerfalla Hans Kongl. Majj:tt, (HSp)

I jämförelse med texterna från 1500- och 1600-talen är Högströms 1700-talstext mindre homogen. I denna finns Ø-former representerade i alla kategorier. En annan iakttagelse är att de *s*-former som förekommer i Högström, enbart förekommer i de syntaktiska positioner som de förekom i under 1500- och 1600-talen.

4 Diskussion av delundersökningarna

Utifrån resultaten redovisade i avsnitt 3 ovan kan man göra följande generaliseringar över materialet: I 1500- och 1600-talstexterna råder mycket stor övervikt för presensparticip med *s*-form. Detta kan jämföras med de två 1700-talstexterna där det motsatta förhållandet råder. Vidare uppträder *s*-formen i de tre kvalitativt studerade texterna enbart när presensparticipet är verbalt predikativ (bundet i verbförbindelse med *bli* eller *komma* eller fritt som satsförkortning⁶) eller adverbial, aldrig attributivt. Även om andelen presensparticip med *s*-form är mycket mindre i den kvalitativt studerade jämförelsetexten uppträder *s*-formen i samma ställningar som i de tre 1500- och 1600-talstexterna. Störst andel över huvud taget utgör presensparticip med *s*-form som satsförkortning i de tre texterna.

Vad beträffar andelen *s*-former i materialet pekar resultaten i samma riktning som Santesson (1993). Hon påvisar i sin undersökning av utmönstringen av presensparticipens *s*-form en avsevärd minskning av *s*-former i ett material som omfattar sju versioner av Lukasevangeliet (1526, 1541, 1703,

---

⁶ Som satsförkortning räknar jag även predikativa attribut.

1720, 1728, 1780, 1917) och Dalins Argus (1754). Samma minskning är tydlig i mitt material. *S*-formen är vanligare i 1500- och 1600-talsmaterialet, för att minska avsevärt i 1700-talsmaterialet; dock visar mitt material ingen skillnad mellan yngre och äldre 1600-talstexter. Redan de tidigare Argus-texterna (1732-1734) har mycket låg andel *s*-former jämfört med äldre nysvenska texter. Mitt material visar också på samma sätt som Santessons att *s*-formen uppträder vid verbala presensparticip.

De få adverbiala presensparticip som uppträder i mitt material har *s*-form (exempelvis (26)), förutom ett exempel i Högström. Dessa är parallella med Ahlbergs exempel ur Västgötalagen på *s*-form som företrädesvis har adverbial funktion, t.ex.

(27) eigh ma lik iuir topt manz farä **ulouändöis** 46: 19 (1942: 21)

Resultaten som rör satsförkortningar kan indirekt sägas korroborera förutsägelser som Ahlberg (1942) gör om att andelen satsförkortningar borde öka under nysvensk tid p.g.a. ökat latininflytande, något hon själv påvisar för fornsvenskan. För att kunna säga något mer avgörande om satsförkortningarna bör dessa studeras och kategoriseras vidare.

5 *S*-form och *Ø*-form står i privativ opposition

Som jag tidigare sagt verkar presensparticipens *s*-form och *Ø*-form stå i privativ opposition, med *Ø*-formen som den omärkta formen. Iakttagelsen bygger på resultatet av min kvalitativa pilotundersökning och kan naturligtvis råka vara en tillfällighet. Ingen har mig veterligen gjort denna iakttagelse tidigare, och om den bekräftas i ett utökat material skulle vi få en ökad förståelse för variationen mellan *s*-form och *Ø*-form. Denna variation har i tidigare praktik och av tidigare forskare tolkats på olika sätt. Santesson diskuterar utmönstringen av *s*-formen i relation till olika samtida grammatikers tolkning av den. Ett av Santessons exempel är Ihre, Tiällman och Sahlstedt som alla anser att att *s*-formen markerar syftning på samma person som det finita verbet, alltså subjektspredikativ, medan *Ø*-formen syftar på annan person än det finita verbet, alltså objektspredikativ. Detta är emellertid inte fallet vilket följande exempel visar:

(28) [...] at i aldrig få se mig **lefwandes** igen utan död. (AHo)

Hon kan även visa hur singular numerus tycks ha spelat roll för val av *s*-formen i 1703 års Bibel. Det är också tydligt i mitt material att möjligheten

att välja *s*-form endast uppträder i vissa specifika sammanhang: när presensparticipet används verbalt eller adverbialt. När presensparticipet med *s*-form uppträder adverbialt i mitt material fungerar det dessutom som sättsadverbial och beskriver ett verbskeende. Detta sammantaget antyder att 1600-talsskribenter hade en intuition om formerna, även om ingen formulerade intuitionen riktigt. Inte heller senare har någon formulerat denna intuition, även om många torde hålla med om att det kan men inte behöver finnas en betydelseskilnad i nusvenska mellan exemplen (29) och (30) nedan.

(29) Är du **gående**?

(30) Är du **gåendes**?

Om *s*-formen är den märkta polen i en privativ opposition innebär det att *s*-formen tillför något specifikt till betydelsen av presensparticipen på ett sätt som Ø-formen inte gör. De båda presensparticipen har i den givna kontexten samma grundläggande betydelse, men *s*-formen är positivt markerad för en verbal betydelse. I det här aktuella fallet får detta till följd att vi lättare ger Ø-formen en generisk betydelse och *s*-formen en specifik, även om detta inte nödvändigtvis följer av analysen. Distinktionen blir särskilt tydlig i följande två exempel från Peder Swarts krönika:

(31) att de skulle komma **dragande** medh alle macht till Staden om natten fför fierde dagh Pingsedaga.

(32) Komme så samtelige Bengt och Aren **dragandes** till Ornäs medh 20 karla, achtandes ther taga honom wid halsen.

I (31) rör det sig om ett hypotetiskt resonemang; det är inte säkert att subjekten ska komma *dragande*. I (32) däremot, refererar *dragandes* till den bestämda situation när subjekten kommer. Jämför också med exemplen (8, 18-19, 21-22) ovan, som alla är klart kontextanknytande/situationsbundna.

Baserad på denna studie av 1500- och 1600-talstexter vill jag föreslå att presensparticipens *s*-form står i privativ opposition till dess Ø-form, där *s*-formen är det märkta fallet. Som den kvalitativa sidan av denna studie är liten krävs naturligtvis ett större material för att korroborera hypotesen, men resultaten så här långt verkar entydiga.

Litteratur

- Ahlberg, Märta, 1942: *Presensparticipet i fornsvenskan*. Lund: Carl Bloms boktryckeri.
- Ekberg, Lena, 1991: Den lokativa användningen av *i* och *på*: en privativ opposition i betydelsesdomänen. I *Språk och stil 1* (ny följd).
- Embick, David. 2000. Features, Syntax, and Categories in the Latin Perfect. In *LI31*: 185-230. MIT Press, Cambridge Mass.
- Embick, David. 2003. Locality, Listedness, and Morphological Identity. In *Studia Linguistica*. Blackwell Publishing Ltd., Oxford UK.
- Forsyth, James, 1970: *A Grammar of Aspect*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hedlund, Cecilia, 1992: *On Participles*. Stockholm: Department of Linguistics, Stockholm University.
- Ihre, Johan, 1745: *Utkast til Föreläsningar öfwer Svenska Språket, och thess närmare kännedom*. Uppsala.
- Josefsson, Gunlög. 1997. *On the Principles of Word Formation in Swedish*. Lundastudier i nordisk språkvetenskap. Lund University Press, Lund.
- Josefsson, Gunlög. 1998. *Minimal Words in a Minimal Syntax. Word Formation in Swedish*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia.
- Jørgensen, Nils & Svensson, Jan, 1986: *Nusvensk grammatik*. Malmö: Gleerups.
- Lindroth, Hjalmar, 1906: *Adjektivering af particip*. Lund: Håkan Olssons boktryckeri.
- Malmgren, Sven-Göran, 1990: *Adjektiviska funktioner i svenskan*. Acta universitatis Gothoburgensis. Göteborg.
- Platzack, Christer, 1998: *Svenskans inre grammatik – det minimalistiska programmet. En introduktion till modern generativ grammatik*. Lund: Studentlitteratur.
- Ruin, Inger. 2000. En marginell konstruktion. Om SAG:s behandling av presensparticipfrasen. I: *Språk och stil 10*.
- Sahlstedt, Abraham, 1769: *Swensk Grammatica*. Uppsala
- Santesson, Lillemor, 1993: *Sittande eller sittandes? Om utmönstringen av s-formen under nysvensk tid*. I Wollin, Lars (red.), *Studier i svensk språkhistoria 3. Förhandlingar vid Tredje sammankomsten för svenska språkets historia. Uppsala 15-17 oktober 1992*. Uppsala: Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet. S. 203-210.
- SAOB=*Ordbok över svenska språket utgiven av Svenska Akademien*. 1889-. Lund.
- Teleman, Ulf, Hellberg, Staffan & Andersson, Erik, 1999: *Svenska Akademiens Grammatik 1-4*. Stockholm: Norstedts ordbok.
- Tiällman, Nils, 1696: *Grammatica Suecana, Äller Enn Svensk Språk- och Skrif-Konst*. Stockholm.
- Wasow, Thomas, 1977: Transformations and the Lexicon. I Culicover, Peter W et al (eds), *Formal Syntax*. New York: Academic Press.

Camilla Thurén
Institutionen för nordiska språk
Lunds universitet
Box 201, 221 00 Lund
Camilla.Thuren@nordlund.lu.se